

Hur överlever vi utan olja?

Under 1900-talet har mänskligheten upplevt de största förändringarna under de årmiljoner som hon funnits på planeten - den industriella revolutionen med snabbt växande ekonomier, globala transporter och dagens välfärdssamhällen. Parallellt har man sett den gröna revolutionen. Med ett högproduktivt jordbruk får vi mat på bordet med bara en liten minoritet sysselsatta i lantbruket. Inget av detta hade kunnat bli verklighet utan riklig tillgång på billig energi. De fossila bränslena har bokstavligen talat smörjt systemet.

Detta omvälvande sekel kommer under 2000-talet att följas av nya, minst lika dramatiska skeenden. Varken vi vill det eller ej, måste vi nu ta oss ur beroendet av oljan. Detta ger oss helt nya utmaningar. Och det handlar inte om att putsa lite på fasaden. Nu gäller det att till stora delar bygga nytt från grunden. Om vi inte inser detta, hotas inte bara vår bekvämlighet och vårt välstånd. Också det mest grundläggande är i fara – vår tillgång till mat.

Vi närmar oss peak-oil, den tidpunkt då det inte längre är möjligt att öka utvinningen. Detta är inte det samma som att oljan är på väg att ta slut, men den olja som nu hittas ligger ofta djupt under havsytan eller i arktisk kyla. Den är möjlig att utvinna, men kostnaden både i dollar och miljöpåverkan blir större för varje år.

Olika aktörer anger skilda årtal för oljetoppen men oenighet om årtal får inte skymma det väsentliga. Vi går mycket snart in i en ny era där oljan som dominerande energikälla är passé.

I Storbritannien har ett antal storföretag inom olika branscher bildat "the Industry Taskforce on Peak Oil and Energy Security". Deras uppmaning till brittiska företag och regering är tydligt: "Act now!"

Hur är det då hos oss i Sverige? Har regeringen en handlingsplan som stakar ut vägen och bygger de goda visionerna hos ett lågenergisamhälle. En plan som med säkerhet kan behöva slakta heliga kor som långväga transporter, regionförstoring och ständig tillväxt.

Även för matförsörjningen krävs ett nytänkande. Dagens fossilberoende jordbruk är inte bara ekologiskt ohållbart. Det är med trytande oljetillgångar helt enkelt inte möjligt.

Detta skall inte tolkas som att vi i ett romantiskt skimmer vill vrida klockan femtio år tillbaka. Det gäller självklart att ta avstamp i dagens kunskap och allt som är bra år 2011.

Här finns inga enkla lösningar, men även utan en handlingsplan går vi in i ett lågenergisamhälle. Vi har helt enkelt inget val. Risken är bara att övergången blir både brutal och okontrollerad.

I Storbritannien finns en parlamentarisk kommitté (All Party Parliamentary Group on Peak Oil) som brottas med frågorna. Bara att tillsätta en sådan, och med ett namn som inte hymlar med att peak-oil är ett faktum, vore ett steg i rätt riktning.

Vi vill därför uppmana regeringen att följa detta goda exempel.

Stellan Tengroth . författare till boken "Tillväxt till döds"

Stefan Edman biolog, tekn. hedersdoktor, föreläsare, krönikör och författare

Carl Schlyter EU-parlamentariker för Miljöpartiet

Annika Åhnberg .. tidigare jordbruksminister för Socialdemokraterna

Anders Wijkman.. rådgivare Stockholm Environment Institute

Birger Schlaug samhällsdebattör och f.d. riksdagsledamot

Samtliga medlemmar i nätverket Steg 3.